

03.06.2025

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2024/1946
Toplantı Tarihi/Sayısı : 08.04.2025/241
Karar Numarası : 2025/182
Başvuran : M.K.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURU KONUSU

1. Görme engelli başvuranın rehber köpeği ile birlikte girmek istediği bir sosyal tesise alınmamasının engellilik temelinde ayrımcılık teşkil ettiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran başvuru dilekçesinde özetle;

a. Görme engelli bir birey olduğunu ve rehber köpeği vasıtasıyla bağımsız hareket ettiğini, İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) tarafından işletilen Beykoz Sahil Sosyal Tesisine (Tesis) rehber köpeği ile birlikte girmek ve burada hizmet almak istediğini ancak rehber köpeği ile birlikte içeri alınmadığını, bu nedenle engellilik temelinde ayrımcılığa uğradığını iddia etmektedir.

3. Muhatap İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'ndan alınan yazılı görüşte özetle;

a. Tesise evcil hayvan ile girişin yasak olduğu, buna ilişkin bilgilendirme tabelalarının Tesiste yer aldığı, Tesisin yalnızca açık alanda bulunan kafeterya bölümüne, taşıma kabında olmak şartıyla evcil hayvan ile giriş yapılmasının mümkün olduğu,

b. Konuya ilişkin olarak başvuranın bilgilendirildiği ve kendisine yardımcı olunabileceğinin belirtildiği,

c. İBB bünyesinde hizmet yürüten ve eşit hizmet sunmayı amaç edinen sosyal tesislerde ayrımcılık yapılmasının söz konusu olmadığı belirtilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. Rehber köpeklerin çeşitli engelli gruplarına ve belirli kronik hastalıklara sahip bireylere bağımsızlık ve güvenlik sağlamak amacıyla özel olarak eğitilmiş köpekler olduğu, yaygın olarak görme engelli bireyler tarafından kullanıldığı, bu köpeklerin sahiplerine günlük yaşamlarında yön bulma, engellerden kaçınma, tehlikeleri fark etme ve sosyal etkileşimlerde yardımcı olma konularında destek olduğu, bu nedenle engelli bireyler için güvenli ve bağımsız hareket etmeyi sağladığı,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

b. Birleşmiş Milletler (BM) Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'nin (EHİS) engellilerin haklarını koruyan genel bir sözleşme olduğu, Sözleşme ile engellilerin insan hak ve özgürlüklerinden diğer bireylerle eşit olarak yararlanmasının amaçlandığı, her ne kadar EHİS'te rehber köpeklere ilişkin açık bir düzenleme bulunmasa da, EHİS ile engelli haklarına ilişkin genel ilkelerin tesis edildiği, erişilebilirlik ve bağımsız hareket etme gibi hususların düzenlendiği ve bu düzenlemelerin rehber köpek ile erişimi de kapsadığı, ulusal hukukta ulaşım ile ilişkin bazı yasal düzenlemelerde rehber köpeğe ilişkin açık düzenlemelerin yer aldığı,

c. Muhatap tarafından sunulan yazılı görüş ile kendisinin Tesise alınmadığının kabul edildiği, buna gerekçe olarak ise evcil hayvanların Tesise alınmadığının gösterildiği ancak rehber köpeğin bir evcil hayvan olarak değerlendirilmesinin, rehber köpeğin yerine getirdiği işlev ve engelli kişilerin bağımsız hareket etme ilkesinin anlaşılmadığını açıkça gösterdiği, bu nedenle engelli bir bireyin rehber köpeği ile birlikte Tesise kabul edilmemesinin engellilik temelinde ayrımcılık teşkil ettiği belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın “*Kanun önünde eşitlik*” başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

“Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

(...)

Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.

(...)

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.”

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “*Tanımlar*” başlıklı 2'nci maddesinin (a) bendine göre doğrudan ayrımcılık, “*Bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi*”, (f) bendine göre ise engelli “*Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duysal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit şartlarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre şartlarından etkilenen bireyi*” ifade eder.

7. 6701 sayılı Kanun'un “*Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı*” başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu

kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. ”

8. 6701 sayılı Kanun’un “Ayrımcılık türleri” başlıklı 4’üncü maddesinin birinci fıkrasında sayılan ayrımcılık türleri şöyledir: “a) Ayrı tutma b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama c) Çoklu ayrımcılık ç) Doğrudan ayrımcılık d) Dolaylı ayrımcılık e) İşyerinde yıldırma f) Makul düzenleme yapmama g) Taciz ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık. ”

9. 6701 sayılı Kanun’un “Ayrımcılık yasağının kapsamı” başlıklı 5’inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları şu şekildedir:

“(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.

(2) Birinci fıkroda belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür. ”

10. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde, Kurumun, “ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” görevini haiz olduğu belirtilmiştir.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin birinci fıkrası, “Ayrımcılık yasağı ihlalinin zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. ” hükmünü haizdir. Başvuranın dilekçesinden, 6701 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ayrımcılık temellerinden engellilik temeli ile bağlantılı olarak ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır.

12. Mezkûr Kanun’un aynı maddesinin ikinci fıkrasında; “İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir.” hükmü yer almaktadır. Başvuranın ayrımcılık yasağının ihlali niteliğinde olduğunu iddia ettiği uygulamanın düzeltilmesi yönündeki taleplerini

... numaralı başvurusu ile muhataba iletildiği görülmüştür. Dolayısıyla başvuranın 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin ikinci fıkrasında aranan ilgili tarafa başvuru şartını yerine getirdiği değerlendirilmektedir. Yapılan inceleme neticesinde başvurunun esastan incelenebilecek bir başvuru olduğu kanaatine varılmıştır.

13. Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı, insan haklarına ilişkin uluslararası sözleşmelerin ayrılmaz bir parçası olduğu gibi uluslararası hukukun en üstünde yer alan temel hukuk normu olarak da kabul edilmektedir [Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), B. No: 2019/3404, K. No: 2020/26, 11/2/2020, para. 38]. Ayrımcılık yasağı, BM Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 2'nci maddesinde *"Herkes yasalar önünde eşittir ve hiçbir ayrım gözetilmeksizin yasalarca eşit derecede korunur. Bu bakımdan yasalar her türlü ayrımı yasaklayacak ve ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka fikir ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum veya diğer statüler gibi her bağlamda ayrımcılığa eşit ve etkili korumayı temin edecektir."* şeklinde yer almaktadır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 14'üncü maddesinde ise *"Bu Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır."* düzenlemesi yer almaktadır.

14. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında ayrımcılık; objektif ve makul bir neden olmaksızın, aynı durumdaki kişilere farklı muamelede bulunmak şeklinde tanımlanmıştır (AİHM, *Willis/Birleşik Krallık*, B. No: 36042/97, 11/6/2002, para. 48; AİHM, *Okpisz/Almanya*, B. No: 59140/00, 25/10/2005, para. 33). AİHM'e göre, farklı muamele, nesnel ve makul bir gerekçeye sahip değilse yani meşru bir amaç gütmüyorsa veya muamele kapsamında kullanılan araçlar ile gerçekleştirilmek istenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmuyorsa ayrımcı bir nitelik kazanmaktadır (AİHM, *Mazurek/Fransa*, B. No: 34406/97, 1/5/2020, para. 48).

15. Anayasa Mahkemesine (AYM) göre, Anayasa'nın 10'uncu maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesi Anayasa'da güvence altına alınan hak ve özgürlüklerden yararlanılırken nesnel ve haklı bir neden olmaksızın aynı veya benzer durumda bulunan kişilere farklı muamelede bulunulmasını yasaklamaktadır. Nesnel ve makul bir şekilde haklılaştırılamayan, diğer bir ifadeyle meşru bir amaca dayanmayan ya da seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmayan farklı muameleler Anayasa'nın 10'uncu maddesinin amaçları bağlamında ayrımcı karakterli olarak kabul edilir (AYM, *Nuriye Arpa*, B. No: 2018/18505, 16/6/2021, para. 58).

16. Somut olayda başvuran, görme engelli bir kişi olduğunu ve rehber köpeği vasıtasıyla bağımsız hareket ettiğini, İBB tarafından işletilen Tesise ailesiyle birlikte giderek burada hizmet almak istediğini ancak rehber köpeği ile birlikte Tesise girişinin engellendiğini, bu sebeple engellilik temelinde ayrımcılığa uğradığını iddia etmektedir.

17. Ülkemizin de taraf olduğu EHİS ile engellilerin diğer bireylerle eşit şekilde, tüm insan hak ve temel özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasının teşvik ve temin edilmesi taahhüt edilmiş ve engellilerin toplumsal yaşamın her alanına ayrımcılığa uğramaksızın diğer bireylerle eşit şekilde katılmalarının sağlanması amaçlanmıştır. Sözleşme'nin 1'inci maddesine göre engelli kavramı *"diğer bireylerle eşit koşullar altında topluma tam ve etkin bir şekilde katılımlarının önünde engel teşkil*

eden uzun süreli fiziksel, zihinsel, düşünsel ya da algısal bozukluğu bulunan kişileri" içermektedir.

18. EHİS'in "*Tanımlar*" başlıklı 2'nci maddesine göre engelliliğe dayalı ayrımcılık; siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı kapsamakta olup ayrıca makul düzenlemelerin gerçekleştirilmemesi dâhil her türlü ayrımcılığı kapsamaktadır. Sözleşme'nin "*Ayrımcılık yapılmaması ve eşitlik*" başlıklı 5'inci maddesinde "*Taraf Devletler herkesin hukuk önünde ve karşısında eşit olduğunu ve ayrımcılığa uğramaksızın hukuk tarafından eşit korunma ve huktan eşit yararlanma hakkına sahip olduğunu kabul eder. Taraf Devletler engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılığı yasaklar ve engellilerin herhangi bir nedene dayalı ayrımcılığa karşı eşit ve etkin bir şekilde korunmasını güvence altına alır. Taraf Devletler eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak üzere engellilere yönelik makul düzenlemelerin yapılması için gerekli tüm adımları atar. Engellilerin fiili eşitliğini hızlandırmak veya sağlamak için gerekli özel tedbirler işbu Sözleşme amaçları doğrultusunda ayrımcılık olarak nitelendirilmez.*" ifadeleriyle engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılık yasaklanmış, taraf Devletlerin bu konudaki yükümlülüğü açıkça düzenlenmiştir.

19. BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin denetim organı olan Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesinin engellilere ilişkin 5 No'lu Genel Yorumu'nda da engelliliğe dayalı ayrımcılık yasağına özel olarak yer verilmekte ve engelliliğe dayalı ayrımcılık yasağı "*Ekonomik, sosyal veya kültürel hakların tanınmasını, bunlardan yararlanılmasını veya bunların kullanılmasını kaldırmak ya da zayıflatmak etkisini doğuran engellilik temelindeki herhangi bir farklılık gözetme, dışlama, kısıtlama veya öncelik tanıma ya da makul uyumlaştırmanın yapılmaması*" şeklinde tanımlanmaktadır [Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi, Engelliler Hakkında 5 No'lu (1994) Genel Yorum, E/1995/22, 1994, para. 15].

20. Ulusal düzenlemeler kapsamında engelliliğe dayalı ayrımcılık yasağı ise, başta 1982 Anayasası olmak üzere 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ve 6701 sayılı Kanun ile güvence altına alınmıştır. AYM kararlarına göre kamusal makamların engelli bireylerin ekonomik ve toplumsal bakımdan belirli bir yaşam standardına erişiminin sağlanması yönünden tedbirler alması gerektiği ifade edilmektedir. Engellilerin tüm insan haklarını ve temel özgürlüklerini diğerleriyle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlayacak düzenlemelerin olması ve Anayasa'nın 10'uncu maddesinin de bu bağlamda yorumlanması gerekmektedir. Bu anlamda devletin engelli kişilerin özel ihtiyaçları dikkate alınarak diğer bireylerle eşit şekilde yaşayabilmelerine yönelik pozitif yükümlülüğü bulunmaktadır. Nitekim ulusal ve uluslararası düzenlemelerde engelli bireylerin ayrımcı muameleye karşı korunması konusunda bir mutabakatın bulunduğu görülmektedir (AYM, *Sevda Yılmaz*, B. No: 2017/37627, 2/3/2023, para. 67).

21. 5378 sayılı Kanun'da; engelliliğe dayalı ayrımcılık yapılamayacağı, ayrımcılıkla mücadelenin engellilere yönelik politikaların temel esası olduğu, engellilerin bağımsız yaşayabilmeleri ve topluma tam ve etkin katılımları için erişilebilirliğin sağlanmasının esas olduğu genel ilkeler arasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra Kanun'un 3'üncü maddesinin (d) bendinde, engelliliğe dayalı ayrımcılık EHİS'e benzer şekilde tanımlanmaktadır. Kanun'un 4/A maddesinin birinci fıkrasında da doğrudan ve dolaylı ayrımcılık

dâhil olmak üzere engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılığın yasak olduğu düzenleme altına alınmıştır.

22. Somut olay kapsamında başvuran, muhatap tarafından işletilen Tesise rehber köpeği ile birlikte girmek istediğini ancak rehber köpeği ile Tesise girmesinin engellendiğini ve engellilik temelinde ayrımcılığa maruz bırakıldığını iddia etmektedir. Bu bağlamda ilk olarak erişilebilirlik ilkesi kapsamında rehber köpeğe ilişkin ilkelerin ortaya koyulması gerekmektedir.

23. Erişilebilirlik, herkesin istediği her yere ve her hizmete, bağımsız ve güvenli olarak ulaşabilmesi ve bunları kullanabilmesidir. Toplumsal yaşama dâhil olabilmek için konutlardan başlayarak eğitimden, sağlık kuruluşlarına, iş yerlerine; açık ve yeşil alanlara, toplu taşıma araçlarına ulaşmak; bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanabilmek, her türlü kaynaktan yayımlanan bilgiyi edinebilmek gerekmektedir. Erişilebilirlik, hem EHİS'in hem de 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un dayandığı temel ilkelerden birini teşkil etmektedir. EHİS kapsamında erişilebilirlik, genel ilkeler kısmında 3'üncü maddede, bağımsız bir düzenleme şeklinde ise Sözleşme'nin 9'uncu maddesinde yer almaktadır. Sözleşme'nin "*Erişilebilirlik*" başlıklı 9'uncu maddesi şu şekildedir: "*1. Taraf Devletler engellilerin bağımsız yaşayabilmelerini ve yaşamın tüm alanlarına etkin katılımını sağlamak ve engellilerin diğer bireylerle eşit koşullarda fiziki çevreye, ulaşım, bilgi ve iletişim teknolojileri ve sistemleri dâhil olacak şekilde bilgi ve iletişim olanaklarına, hem kırsal hem de kentsel alanlarda halka açık diğer tesislere ve hizmetlere erişimini sağlamak için uygun tedbirleri alacaklardır. Erişim önündeki engellerin tespitini ve ortadan kaldırılmasını da içeren bu tedbirler diğerlerinin yanında, aşağıda belirtilenlere de uygulanır: ... (b) Elektronik hizmetler ve acil hizmetler de dâhil olmak üzere bilgi ve iletişim araçları ile diğer hizmetler. 2. Taraf Devletler aşağıdakileri gerçekleştirmek için de uygun tedbirleri alacaklardır: (a) Kamuya açık veya kamu hizmetine sunulan tesis ve hizmetlere erişime ilişkin asgari standart ve rehber ilkelerin geliştirilmesi, duyurulması ve bunlara ilişkin uygulamaların izlenmesi; (b) Kamuya açık tesisleri işleten veya kamuya hizmet sunan özel girişimlerin engellilerin ulaşılabilirliğini her açıdan dikkate almalarının sağlanması; ... (f) Engellilerin bilgiye erişimini sağlamak için onlara uygun yollarla yardım ve destek sunulmasının teşvik edilmesi; (g) Engellilerin İnternet dâhil yeni bilgi ve iletişim teknolojilerine ve sistemlerine erişiminin teşvik edilmesi; (h) Erişilebilir bilgi ve iletişim teknolojileri ve sistemlerinin tasarım, geliştirme ve dağıtım çalışmalarının ilk aşamadan başlayarak teşvik edilmesi ve böylece bu teknoloji ve sistemlere engelliler tarafından asgari maliyetle erişilebilmesinin sağlanması.*"

24. EHİS'in "*Kişisel Hareketlilik*" başlıklı 20'nci maddesinde ise "*Taraf Devletler engellilerin olanaklar çerçevesinde azami ölçüde bağımsız hareket edebilmesini sağlamak için etkin bir şekilde gerekli tüm tedbirleri alır. Bu tedbirler şunlardır: ... (b) Engellilerin hareketi kolaylaştırıcı kaliteli araç ve gerece, yardımcı teknolojilere, yardım sunan insanlara ve araçlara karşılanabilir bir maliyetle erişiminin kolaylaştırılması*" hükmü ile alınması gereken tedbirler belirtilmiştir.

25. EHİS'in denetim organı olan Engelli Hakları Komitesi (CRPD), 2 No'lu Genel Yorumu'nda erişilebilirlik standartları belirlenirken taraf Devletler tarafından engelli bireylerin çeşitliliğinin dikkate alınması ve tüm engelliler için erişilebilirliğin sağlanması gerektiğini belirterek bazı engelli kişiler için

erişilebilirliğin tam olarak sağlanması için bu kişilerin kişisel yardım, işaret dili tercümesi, dokunsal işaret dili tercümesi veya rehber köpekler gibi hayvan yardımına veya insan yardımına ihtiyaç duyabileceklerinin dikkate alınması gerektiğini vurgulamıştır. Bu bağlamda görme engelli kişilerin rehber köpekleri ile birlikte belirli bir binaya ya da kamuya açık alana girişine izin verilmemesinin engelliliğe dayalı ayrımcılık kapsamında değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir [CRPD, Erişilebilirlik Hakkında 2 No’lu (2014) Genel Yorum, (CRPD/C/GC/2), 22/5/2014, para. 29]. Bunun dışında Komite, erişilebilirlikle ilgili şu açıklamayı yapmaktadır: “*Erişilebilirlik gruplarla ilgilidir, öte yandan makul düzenleme yapma bireylerle ilgilidir. Bu, erişilebilirlik sağlama görevinin ex ante (uygulama öncesi) bir görev olduğu anlamına gelmektedir. Bu nedenle, Taraf Devletler bir yere girilmesi ya da hizmetin kullanılmasına dair bireysel bir talep almadan erişilebilirliği sağlama görevine sahiptir.*” (CRPD, 2 No’lu Genel Yorum, para. 25).

26. Ulusal hukukta ise erişilebilirlik, 5378 sayılı Kanun başta olmak üzere çeşitli düzenlemelerle koruma altına alınmıştır. 5378 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin (f) bendinde erişilebilirlik: “*Binaların, açık alanların, ulaşım ve bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin, engelliler tarafından güvenli ve bağımsız olarak ulaşılabilir ve kullanılabilir olmasını ifade eder.*” şeklinde tanımlanarak Kanun’un 4’üncü maddesinde engellilerin bağımsız yaşayabilmeleri ve topluma tam ve etkin katılımları için erişilebilirliğin sağlanmasının esas olduğu belirtilmektedir.

27. Ulusal mevzuatımızda 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun’un erişilebilirliğe ilişkin hükümleri arasında rehber köpek ile ilgili düzenlemelere açıkça yer verilmese de 8/3/2019 tarihli ve 30708 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Demiryolu ile Seyahat Eden Yolcuların Haklarına Dair Yönetmelik’in “*Seyahat hakkı*” başlıklı 52’nci maddesi “c) *Demiryolu tren işletmecileri, engelli ve/veya hareket kabiliyeti kısıtlı kişiler ve refakatçileri ile refakat etmek için sertifikalandırılmış rehber köpekler ve tek başına seyahat eden 13-18 yaş arası çocukların taşınmasına öncelik tanır. ç) Görme engelli yolcuların rehber köpeği, köpeğin ağızlığı ve gerekli sağlık belgeleri olmak koşulu ile yolcu yanında ücretsiz taşınır. (...)*” hükümlerini ihtiva etmektedir. Bunun dışında 2021-2025 yıllarını kapsayan Erişilebilir Ulaşım Stratejisi ve Eylem Planı’nın “Hareket Kabiliyeti Kısıtlı Bireyler İçin Destek Noktalarının Tüm Ulaşım Sistemlerinde Yaygınlaştırılması” başlıklı ve 4.4.3.numaralı eylem alanında rehber köpek alanlarının yaygınlaştırılması gerektiği ifade edilmiştir.

28. Uluslararası düzenlemelere bakıldığında ise Amerika Birleşik Devletleri tarafından kabul edilen Engelli Amerikalılar Yasası’nda konunun özel olarak ele alındığı ve hizmet hayvanının, engelli kişiler için birtakım işleri ve görevleri yerine getirmek üzere özel olarak eğitilen köpekler olarak tanımlandığı görülmektedir. Bunun yanında Birleşik Krallık, Avustralya ve Kanada gibi ülkeler de mevzuatlarında rehber köpeklere ve görme engelli bireylerin rehber köpekleri ile birlikte çeşitli hizmetlere erişimine ilişkin düzenlemelere yer vermiştir.

29. Bu açıklamalardan hareketle rehber köpeklerin, görme engelli kişilerin bağımsız ve güvenli bir şekilde hareket etmesini sağlayarak gerek EHİS gerekse 5378 sayılı Kanun kapsamında hedeflendiği üzere engellilerin topluma tam katılımı açısından önemli bir fonksiyonu yerine getirdiği değerlendirilmektedir. Nitekim Engelli Hakları Komitesi tarafından da vurgulandığı üzere kamusal alan ve toplu taşıma gibi hizmetlere erişimde görme engelli bireylerin rehber köpek kullanımı, bağımsız olarak

kişisel hareketliliğin sağlanmasını temin ettiğinden erişilebilirlik kapsamında değerlendirilmeli ve bu gerekliliğin sağlanmaması engelliliğe dayalı ayrımcılık olarak kabul edilmelidir. Bu nedenle başvuranın söz konusu Tesise rehber köpek ile girme talebi karşısında muhatapın erişilebilirliği sağlama yükümlülüğünün bulunduğu açıktır.

30. Belirtmek gerekir ki ayrımcılık kendini açık ve kolayca tespit edilebilen bir şekilde göstermediğinden, ayrımcılık yasağının ihlal edildiğinin kanıtlanması oldukça güçtür (AİHM, *Nachova ve Diğerleri/Bulgaristan* [BD], B. No: 43577/98, 6/7/2005, para. 147). AYM'ye göre de ayrımcılık yasağı kapsamında farklı muamelenin bulunduğunu ispatlama mükellefiyeti başvurandadır. Ne var ki başvuranın farklı muamelenin bulunduğunu gösteren delilleri ortaya koyması hâlinde bu farklı muamelenin nesnel ve haklı bir temelinin bulunduğunu ve seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisinin mevcut olduğunu ispatlama yükümlülüğü ayrımcılık iddiasına muhatap olan tarafa ait olur (AYM, *Nuriye Arpa*, para. 60). Bu durumda başvuranın farklı muamelenin bulunduğunu göstermesi hâlinde bu farklı muamelenin nesnel ve haklı bir temelinin bulunduğunu ve seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisinin mevcut olduğunu, diğer bir ifadeyle ayrımcılık yasağının ve eşitlik ilkesinin ihlal edilmediğini ispatlama yükümlülüğünün muhataba ait olacağı açıktır.

31. Taraflarca dosyaya sunulan bilgi ve belgeler incelendiğinde başvuranın hizmet almak amacıyla Tesise geldiği ancak rehber köpeği ile içeri alınmadığı anlaşılmıştır. Nitekim muhatap, dosyaya sunmuş olduğu görüş yazısında başvuranın Tesise girişinin engellendiğini kabul etmiş ve buna gerekçe olarak Tesise evcil hayvanların kabul edilmediğini belirtmiştir. Muhatap bu iddiasına ilişkin olarak Tesise evcil hayvan kabul edilmediğine ilişkin uyarı levhasını dosyaya sunmuştur. Bu doğrultuda başvuranın farklı bir muameleye uğradığı ve erişilebilirliğin temin edilmediği tespit edilebilmektedir. Erişilebilirliğin sağlanmamasının dayandığı nedenin objektiflik, ölçülülük ve makullük açısından incelenmesi gerekmektedir.

32. Rehber köpekler yerine getirdikleri işlev gereği engelli kişilerin güvenli ve bağımsız bir şekilde yaşamasını ve topluma katılımını sağlamaktadır. Bu niteliği itibarıyla rehber köpekler evcil hayvanlardan ayrılmakta ve adeta yardımcı olduğu engelli birey ile bir bütün olarak düşünülmesi gereken bir canlıya dönüşmektedir. Nitekim yukarıda da bahsedildiği üzere kişilerin rehber köpek ile çeşitli alanlara ve etkinliklere erişiminin sağlanması gerektiği, bu hususun hayata geçirilmemesi durumunun engellilik temelinde ayrımcılık oluşturacağı CRPD tarafından belirtilmektedir. Bu doğrultuda rehber köpeklerin evcil hayvan gibi değerlendirilmesinin engelli bireylerin erişim hakkı açısından orantısız bir sonuç doğuracağı açıktır.

33. Erişilebilirliğin herhangi bir talep olmaksızın ilgili kurum, kuruluş ve kişilerce önceden sağlanması gerekmektedir. Ancak, rehber köpek ile erişim söz konusu olduğunda erişim sağlanacak yer veya hizmetin özelliklerinin dikkate alınması ve bu doğrultuda bir değerlendirme yapılması doğru olacaktır. Zira diğer hak sahiplerinin köpeğe alerjisi olabileceği, köpekten korkabileceği gibi hususlar dikkate alındığında erişim sağlanacak yer veya etkinliğin niteliği kişilerin rehber köpek ile erişimine uygun olmayabilir. Dolayısıyla görme engelli kişilerin rehber köpek ile birlikte bir hizmete veya alana erişiminin engelli kişilerin bağımsız hareket etmesi ve topluma tam katılımı açısından değerlendirilmesi gerekmekeyse de bu husus doğası gereği sınırsız bir uygulama alanına sahip değildir. Zira hak sahibinin,

temel hak ve özgürlükleri denetimsiz ve aşırı kullanması halinde bu kullanımın kamu yararıyla ve diğer temel hak sahiplerinin haklarıyla çatışabileceği ve bu nedenle temel hakların kullanımına sınırların çizilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

34. Görme engelli kişilere rehber köpek bağlamında sağlanan erişilebilirlik imkânları da görme engelli kişilerin temel haklarının sağlanmasına hizmet etmektedir. Ancak, erişilebilirlik yoluyla sağlanan temel haklar, özlerine dokunulmaksızın ve ölçülü olmak kaydıyla demokratik toplum gereklerine uygun olarak bazı sınırlamalara tabi tutulabilecektir. Ne var ki hakkın kullanımına ilişkin sınırlamalar ve düzenlemeler engellilerin erişilebilirlik haklarına engel oluşturacak şekilde yorumlanmamalı, EHİS ve 5378 sayılı Kanun'da yer alan temel ilkeler çerçevesinde erişilebilirliğin sağlanması bir öncelik olarak değerlendirilmelidir. Başka bir deyişle bu husus esasen hakkın kullanılmasının engellenmesi niteliğinde değildir ve erişilebilirliğin sağlanması durumunda diğer hak sahiplerinin haklarına zarar geleceği düşünülüyorsa erişim talebinin ardından hakkın kullanımı için makul çözümler bulunması gerekmektedir.

35. Tüm bu bilgiler ışığında rehber köpek ile bir hizmete veya alana erişimin sağlanması kural olarak değerlendirilmeli, bu bağlamda sağlanacak erişimin kısıtlanması ise istisna olarak görülmeli ve çok kısıtlı hallerde uygulanmalıdır. Rehber köpeklerin yerine getirdiği işlev göz önüne alındığında sahibinin bağımsız hareket etmesini sağlayan bu hayvanların sıradan bir evcil hayvan olarak düşünülmesinin ise erişilebilirlik açısından yanlış bir değerlendirme olacağı göz ardı edilmemelidir. Bu doğrultuda rehber köpek ile herhangi bir alana, hizmete veya etkinliğe erişimin kısıtlanması hususunun objektif ve makul nedenlere dayanmasını ispatlama yükü muhatapa düşmektedir. Muhatap, kısıtlama sebebinin diğer hak sahiplerinin hakları ve toplumsal düzene dayandığını ve uygulanan kısıtlamanın ölçülü ve makul olduğunu ve söz konusu kısıtlama dışında bir çözüm yolu bulunmadığını ispatlamalıdır. Ayrıca verilen hizmet veya erişim talep edilen alanın niteliği gereği böyle bir kısıtlamanın gerekli olduğunu ortaya koymalıdır.

36. Muhatap İBB, başvuranın Tesise rehber köpeği ile kabul edilmemesine ilişkin olarak Tesise evcil hayvan kabul edilmediği gerekçesini sunmuş ve buna ilişkin duyuru tabelasını dosyaya eklemiştir. Bunun dışında herhangi bir gerekçe ve delil dosyaya sunulmamıştır. Dosyada yer alan bilgi ve belgeler incelendiğinde Tesiste restoran ve kafeterya hizmeti verildiği ve söz konusu tesisin kamuya açık bir tesis olduğu anlaşılmaktadır. Her ne kadar Tesise evcil hayvan kabul edilmeyeceği şeklinde bir işletme politikası bulunsa da yukarıda vurgulandığı üzere rehber köpeklerin sıradan evcil hayvanlar olarak nitelendirilmesi mümkün değildir. Bunun yanında Tesiste verilen hizmet kapsamında rehber köpeğin tüm müşterilerin hizmet aldığı oturma alanına girmesi durumunda oluşabilecek herhangi bir hijyen veya tehlike durumundan söz edilmesinin de mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. Zira muhatap İBB bu türden bir tehlikeden bahsetmemiş, olay anı itibarıyla köpeğe alerjisi olabilecek ya da köpektan korkan müşterilerin Tesiste bulunduğunu ve Tesisin doluluğu dolayısıyla herhangi bir şekilde yer ayarlanmasının mümkün olmadığını kanıtlar herhangi bir bilgi ve belgeyi dosyaya sunmamıştır. Kaldı ki Tesiste oturma düzeninin sabit masalar şeklinde olmadığı düşünüldüğünde diğer masalarla mesafeli olacak şekilde başvuran için bir masa ayarlanmasının mümkün olduğu açıktır. Buna karşın başvuranın erişilebilirlik talebinin, rehber köpeğin yerine getirdiği işlev göz ardı edilerek sadece bir evcil hayvan olarak değerlendirilmesi şeklindeki yanlış kaniya dayanılarak ve başka hiçbir sebep gösterilmeksizin reddedildiği, ayrıca hak kaybı yaşanmaması için herhangi bir düzenleme çabasında bulunulmadığı görülmüştür.

37. Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde rehber köpek ile herhangi bir alana veya etkinliğe erişimin erişilebilirlik kapsamında ele alınması gerektiği, bu kapsamda muhatapın erişilebilirliği sağlama sorumluluğu bulunduğu değerlendirilmektedir. Muhatap tarafından başvuranın rehber köpeği ile birlikte Tesise girişinin ve burada hizmet almasının, başvuranın erişiminin sağlanması için herhangi bir uyarılma yapılmaya çalışılmaksızın direkt olarak engellendiği, bu sebeple adil bir denge gözetilmeksizin makul, gerekli ve orantılı olmayan bir muamelede bulunulduğu, bu kapsamda erişilebilirliğin sağlanması yükümlülüğünün yerine getirilmediği ve ayrımcılık yasağının engellilik temelinde ihlal edildiği kanaati hasıl olmuştur.

38. Somut olayda gerçekleşen ayrımcılık yasağı ihlali bakımından; ihlali gerçekleştiren muhatap Belediyenin, bir kamu kurumu olması hasebiyle sunduğu hizmetlerde toplumun tüm kesimlerine eşit bir hizmet sunması ve bu kapsamda engelliler için erişilebilir hizmetler sunma konusunu da bir öncelik olarak belirlemesi gerektiği hususu ve ayrıca Belediyenin mali gücü, ihlalin etki ve sonuçlarının ağırlığı ve ayrımcılık yasağı kapsamında korunmak istenen kamusal menfaat birlikte değerlendirildiğinde ihlal konusu eylemle ilgili muhatap Belediyeye 150.000,00 TL idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞININ İHLAL EDİLDİĞİNE,

B. Muhatap İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı hakkında 150.000,00 TL (YüzElliBin TL) İDARİ PARA CEZASI UYGULANMASINA,

C. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

Ç. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

8/4/2025 tarihinde İsmail AYAZ ve Muhammet Ecevit CARTİ'nin karşı oyları ile OY ÇOKLUĞUYLA karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
II. Başkan

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan
(Raporlu)

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi

Ek: 2025/182 M.K. Kurul Kararı İsmail AYAZ ve Muhammet Ecevit CARTİ Karşı Oyu (4 Sayfa)

22.05.2025

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : M.K.
Karar Numarası : 2025/182

Görme engelli başvuranın, muhatap Belediye tarafından işletilen tesise rehber köpeği ile girerek hizmet almak istediği ancak tesise evcil hayvan girişinin yasak olduğu gerekçesiyle içeri alınmadığı ve hizmetten yararlandırılmadığı, engellilik temelinde ayrımcı muameleye maruz bırakıldığı iddialarına ilişkin Kurulumuz tarafından ayrımcılık yasağının ihlali edildiği kanaatine varılmıştır. Başvuru konusu kapsamında; rehber köpek ile herhangi bir alana veya etkinliğe erişimin erişilebilirlik kapsamında olduğu, muhatap Belediyenin erişilebilirliği sağlama sorumluluğu olduğu ve başvuranın rehber köpeklerle içeri alınmamasının ise makul, gerekli ve orantılı olmayan bir muamele teşkil ettiği ve erişilebilirliğin sağlanması yükümlülüğüne aykırılık oluşturduğu değerlendirmeleri yapılmıştır.

Engelli bireylerin toplumsal yaşama eşit katılımını sağlamak, yalnızca etik bir zorunluluk olmayıp aynı zamanda insan hakları temelli bir yaklaşımın doğal sonucudur. Bu kapsamda, erişilebilirlik ve makul düzenleme kavramları engelli hakları alanına sıkça başvuru alan ve kimi zaman da birbirleriyle karıştırılan iki temel ilkedir. Engelli haklarına dair ilk bağlayıcı uluslararası metin özelliği taşıyan Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme (EHS)'de her iki kavram ayrı ayrı tanımlanmış olmakla birlikte bu kavramlar uygulamada birbirini tamamlayan, hatta kimi zaman iç içe geçen yönleri sahiptir.

Engelli bireylerin fiziki çevreye, ulaşım, bilgiye, iletişime ve önceden mevcut olan halka açık hizmetlere erişiminin güvence altına alınması erişilebilirlik ilkesinin bir sonucu iken makul düzenlemeler ise belirli bir durumda gerekli ve uygun değişiklikler ve düzenlemeleri ihtiva etmektedir. Erişilebilirlik, devletlerin, planlanan yani engelli kişilerin bir alana girmesini veya bir hizmeti kullanmasını talep etmeden önce sağlanması yükümlülüğüne karşılık gelmektedir. Bu yükümlülük mutlak olup, aşamalı olarak gerçekleştirilmeli ve kesin süreler içerisinde tanımlanmalıdır. Makul düzenleme ise geleceğe yönelik bir yükümlülük olup belirli bir durumda engelli bireylerin eşit şekilde hak ve hürriyetlerden yararlanmak için buna ihtiyaç duyduğu andan itibaren gündeme gelmektedir. Diğer bir ifadeyle makul düzenleme, belirli bir durumda, engelli bir kişi için erişilebilirliği sağlayabilmektir. Bu kapsamda, engelli kişi erişilebilirlik ilkesi kapsamı dışına çıkan bir düzenlemeyi talep edebilecektir. Ancak makul düzenleme talebi her zaman mutlak şekilde yerine getirme zorunluluğu doğurmamakta; ihtiyaç duyulan düzenleme ölçüsüz ve aşırı bir yük getirmiyorsa, gerekli ve uygun şekilde yapılmalıdır. Bununla birlikte, erişilebilirlik ve makul düzenleme kavramları ayrı kategorilerde değerlendirilse de uygulamada bu iki kavram sıklıkla kesişmektedir. Örneğin belirli bir kişi için yapılan bir makul düzenleme zamanla diğer bireylerin de kullanımına açılabilir ve erişilebilirlik kapsamında değerlendirilebilir.

Rehber köpekler, görme engelli bireylerin hareket kabiliyetlerinin geliştirilmesi, yaşam kalitelerinin

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA
Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899
e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin:
Telefon No:

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

arttırılması ve çevrelerine kolaylıkla uyum sağlamaları için özel bir eğitimden geçirilen servis köpekleri olarak bilinmektedir. Kurulumuz tarafından alınan Kararda rehber köpeklerin erişilebilirliğe hizmet ettiği vurgusu üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır. Rehber köpeklerin erişilebilirlik kapsamında ele alınmasının doğru, ancak kararın içeriği açısından ise eksik kaldığı düşünülmektedir. Nitekim EHS'nin "Erişilebilirlik" başlıklı 9/2-e maddesinde (e) *"kamuya açık binalara ve tesislere erişimi kolaylaştırmak için rehberler, okuyucular ve profesyonel işaret dili tercümanları dâhil çeşitli canlı yardımların ve araçların sağlanması"* özel olarak düzenlenmektedir. Ancak temel nitelikli bir hakkın normatif düzlemde değerlendirilmesi ile sosyal düzleme yani pratik yaşama aktarılması aşamalarında kimi zaman politik veya kurumsal kimi zaman kültürel farklılıkların yansımalarının etkili olabileceği dikkate alınmalıdır. Bu durum da erişilebilirliğin sağlanması için makul düzenlemeler yapılmasını gerektirmektedir. Yukarıda da bahsedildiği üzere makul düzenlemeler zamanla erişilebilirliğe dönüşebilmektedir. Somut olaya ilişkin kararda ise nihai sonuca varılırken bahse konu ülkesel ve kültürel farklılıkların etkileri yeterince dikkate alınmadan bir değerlendirme yapıldığı düşünülmektedir.

Rehber köpek ile erişim söz konusu olduğunda erişim sağlanacak yer veya hizmetin özelliklerinin ayrıca dikkate alınması ve bu doğrultuda bir değerlendirme yapılması doğru olacaktır. Zira diğer hak sahiplerinin köpeğe alerjisi olabileceği, köpekten korkabileceği gibi hususlar dikkate alındığında erişim sağlanacak yer veya etkinliğin niteliği kişilerin rehber köpek ile erişimine uygun olmayabilir. Dolayısıyla görme engelli kişilerin rehber köpek ile birlikte bir hizmete veya alana erişiminin engelli kişilerin bağımsız hareket etmesi ve topluma tam katılımı açısından değerlendirilmesi gerekmekeyse de bu husus doğası gereği sınırsız bir uygulama alanına sahip değildir. Zira hak sahibinin, temel hak ve özgürlükleri denetimsiz ve aşırı kullanması halinde bu kullanımın kamu yararıyla ve diğer temel hak sahiplerinin haklarıyla çatışabileceği ve bu nedenle temel hakların kullanımına sınırların çizilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

İlk olarak ulusal mevzuatta rehber köpeklerle ilgili açık şekilde bir düzenleme yer almamaktadır. Yalnızca demiryolu ulaşımına ilişkin ikincil mevzuatta görme engelli yolcuların belirli şartlarda rehber köpek bulundurabileceği ve ilgili Eylem Planında rehber köpeklerin yaygınlaştırılması hedefine yer verilmiştir. Ülkemizde görme engelli bireyler tarafından rehber köpek kullanımının henüz çok yaygın olmadığı ve dolayısıyla bu konudaki farkındalığın da yeterli düzeyde olmadığı kabul edilmelidir. Buna karşın, muhatap Belediye tarafından işletilen ve evcil hayvan girişinin yasaklandığı tesise rehber köpek ile girişin yasaklanması hayatın olağan akışına aykırı bir durum olarak düşünülemeyecektir.

İkinci olarak ülkemizde restoran gibi gıda hizmeti sunulan yerlerde hijyen ve gıda güvenliği, alerji ve fobi riski gibi sebeplerle işletmeye evcil hayvan alınmaması oldukça yaygın bir uygulamadır. Somut olaya ilişkin Kurul kararına dayanak olarak, muhatap Belediye tarafından yapılan açıklamada herhangi bir tehlike veya hijyen sorununa dair gerekçe sunulmadığı ve olay anı itibarıyla köpeğe alerjisi olabilecek ve köpekten korkan müşterilerin tesiste bulunduğu dair herhangi bir açıklama yapılmadığı, bu nedenle muhatapın yeterli bir gerekçe sunmadığı hususları belirtilmiştir. Söz konusu değerlendirmelerin oldukça genelleyici olduğu ve diğer bireylerin hak ve özgürlüklerini dışlayıcı bir yaklaşım içerdiği düşünülmektedir. Belediyeler tarafından işletilen tesisler genel

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA
Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899
e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin:
Telefon No:

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

olarak yetişkinlerin yanı sıra çocuklu ailelerin de sıkça kullandığı alanlardır. Müşteri sirkülasyonunun ve çeşitliliğinin fazla olduğu tahmin edilen tesiste, işletmecilerin, her müşteriye alerjisi veya fobisi olup olmadığını sorması hayatın olağan akışına ters olduğu gibi diğer müşterilere karşı içeri alınacak hayvanın gerek agresif/tehlikeli davranışlarda bulunmayacağı gerek hijyen açısından herhangi bir sorun teşkil etmeyeceği garantisini sunmasının beklenmesi adilane olmayacaktır. Çünkü söz konusu durumlar her zaman önceden belirlenebilir ve kontrol altına alınabilir durumlar olmadığı gibi müşterilerin bu türden kaygıları ve hassasiyetleri de önemsiz değildir. Özellikle gıda hizmetinin sunumunda hijyenik koşullar ile güven ve huzur içerisinde hizmet alabilmek de diğer bireylerin en temel insan hakkıdır.

Son olarak kararda tesiste oturma düzeninin sabit masalar halinde olmadığı, muhatabın mesafeli olacak şekilde masa ayarlamasının mümkün olduğundan bahsedilmektedir. Tesisin kafe bölümü geniş ve açık bir alanda bulunmakta, bu alanda başvuranın hizmetlerden rehber köpeği yanında olmak suretiyle yararlanabileceği değerlendirilmekte, ancak kapalı bir mekan olan restoran bölümünde masaların birbirine son derece yakın olduğu, diğer hizmet alanların bir kısmının mesafeli bir ortam ayarlansa dahi hijyen, alerji, fobi, gürültü ve benzeri sebeplerle böyle bir uygulamadan rahatsız olacağı açıktır.

Başvuru dosyası bir bütün halinde incelendiğinde, muhatap tarafından başvurana yapılan bilgilendirmede köpeğin bir süre aşağıda bekletilerek başvuranın hizmetten yararlanması konusundaki yardım teklifinin kabul edilmediği, öte yandan tesisin restoran kısmına hayvan girişinin yasak olduğu ancak açık alanda bulunan kafeteryalarda taşıma kabı şartıyla hayvan girişinin mümkün olduğunun ifade edildiği görülmüştür. Muhatap tarafından yapılan bu açıklamalar Kurul tarafından alınan Karara tam olarak yansıtılmamış olmakla birlikte muhatabın makul bir ayarlama yapmadığı şeklinde bir sonuca ulaşmak da yerinde olmayacaktır. Esasen tam da bu açıklanan gerekçelerle başvurunun sadece erişilebilirlik ilkesi bağlamında değil makul düzenleme kapsamında da ele alınması gerektiği düşünülmektedir. Çünkü hem ülkemizde pek de yaygın olmayan rehber köpeklerle ilgili farkındalık oluşturulması hem de hijyen, alerji ve fobi gibi sorunların bertaraf edilmesi için muhatabın makul bir ayarlama bulabilmesine imkan sağlanması açısından başvuranın da üzerine düşen sorumluluklar olduğu düşünülmektedir. Başvuranın, hizmet alımı öncesinde, diyalog ve işbirliği içinde rehber köpeğinin evcil hayvanlardan farklı olduğu konusunda farkındalık yaratmak için belki gerekli ve özenli eğitimlerden geçtiğini gösterir sertifikayı sunabileceği ve köpek ağızlığı gibi önlemler aldığını gösterebileceği, bu kapsamda kendisi için makul bir düzenleme yapılmasını isteyebileceği ve sonrasında söz konusu düzenleme yapılmadığı durumda bunun ayrımcılık teşkil edip etmediğinin irdelenebileceği değerlendirilmektedir. Ancak mevcut durumda erişilebilirlik ilkesi gereği görme engelli başvuranın, muhatabın restoran ve kafeterya hizmeti verdiği tesise her durumda rehber köpeği ile girebileceğinin kabulünün sakıncalar içerdiği değerlendirilmektedir.

Açıklanan gerekçelerle sayın çoğunluğun görüşüne iştirak edilmemiştir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA
Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899
e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin:
Telefon No:

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA
Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899
e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr
İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:
Telefon No: